



# Fan 'e Souder

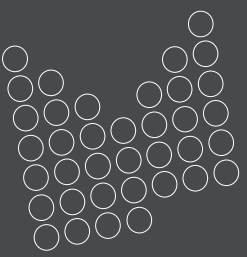
*Kennisdeling, netwerkvorming en collectiewaardering*

***Een korte introductie van  
collectiewaardering***

Theresa Rösner en Suzanne van Leer,  
Museumfederatie Fryslân

In samenwerking met:

STICHTING  
ERFGOED  
& PUBLIEK



# Introductie

- Wat is waarderen precies?
- Doelen en aanpak
- Valkuilen en ondersteuning

In samenwerking met:





# Wat bedoelen we met collectiewaarderen?

*Bij collectiewaardering in musea worden objecten aan de hand van vooraf vastgestelde en gedefinieerde criteria beoordeeld om daarmee meer weloverwogen keuzes te kunnen maken over het behoud van deze objecten*

- In museale context is ‘waarde’ anders dan voor een taxateur
- Wat waarde is bepaal je zelf, maar heeft te maken met context en is niet statisch!
- Door je collectie te waarderen kan je een beter beeld krijgen van hoe je objecten passen binnen het verhaal van je museum en daarbuiten
- Een goede collectiewaardering kan veel keuzes beïnvloeden binnen het collectiebeheer



# Collectiewaarderen en keuzes in collectiebeheer

**Aanscherpen  
aannamebeleid**

**Afstoting**

**Restauratie**

**Identificeren van gaten in de collectie**

**Inrichten tentoonstelling**

**Klimaat**

**Collectiemobiliteit**

**Herinrichting depot**

In samenwerking met:

**STICHTING  
ERFGOED  
& PUBLIEK**



# Een (heel klein) beetje geschiedenis

## 1984 - Deltaplan voor Cultuurbehoud

ABCD-classificatie, waarbij men de objecten binnen de gehele “Collectie Nederland” plaatste.

## 1997-99 – MUSIP

Referentiekader verschoof van landelijk naar de instelling

## 2009 – Significance 2.0

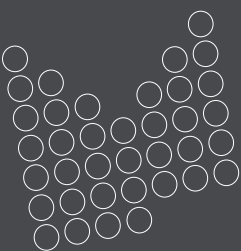
Australische uitgave waarbij ‘betekenis’ op de voorgrond lag

## 2013 – Op de museale weegschaal



In samenwerking met:

**STICHTING  
ERFGOED  
& PUBLIEK**



# Proces

## *Fase 1 - Voorbereiding*

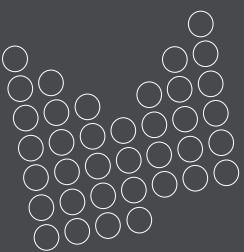
- Voorbereiding is meer dan het halve werk!
- Zonder duidelijke aanleiding, vraagstelling, doelen en gedefinieerde waardes zal het proces bijzonder moeizaam zijn!
- Duidelijk hebben wie er meedoet en welke functie die heeft in het proces

**Stap 0:** Ontwikkel een missie en visie op de collectie en bepaal het collectieprofiel

**Stap 1:** Formuleer de aanleiding en de vraagstelling van het waarderingsproject

**Stap 2:** Bepaal wat u gaat waarderen, binnen welk referentiekader en wie de belanghebbenden zijn

**Stap 3:** Bepaal welke criteria voor de waardering relevant zijn en definieer het waarderingskader.



# Definiëren van doelen en waarden

- De vooraf vastgestelde doelen, vragen, waarden en bijbehorende criteria bieden houvast en sturing voor de rest van het proces.
- De waarden die voor jouw collectie belangrijk zijn en welke criteria je gebruikt om scores toe te kennen zijn uniek voor jouw museum en collectie.
- De waarden vallen ook binnen een referentiekader. Vergelijk je object of collectie met een vergelijkbare variant in de regio, landelijk of internationaal.
- Hoe waarden gedefinieerd worden hoeft niet statisch te zijn. Dit kan zelfs binnen een museum verschillen per deelcollectie of na 10 jaar wijzigen.



# Enkele waarden en verschillen in beoordeling

## Kenmerken

Toestand, Ensemble, Herkomst,  
Zeldzaamheid

## Cultuurhistorisch

Historisch, Artistiek, Informatief

## Sociaal-maatschappelijk

Maatschappelijk, Beleving

## Gebruik

Museaal, Economisch

## Toestand - Wat is de fysieke toestand van het object?

Op een bronzen standbeeld zullen krassen de waarde verlagen, terwijl voor een museum met gebruiksvoorwerpen gebruikssporen misschien zelfs een toegevoegde waarde kunnen hebben.

## Artistiek - Is een object representatief binnen een specifieke stijl?

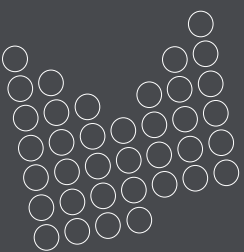
Een schilderij hoeft niet fantastisch mooi geschilderd te zijn om binnen een gemeenschap tóch bijzonder te zijn.

## Economisch - Levert het object extra inkomsten op?

Komen bezoekers speciaal voor een bepaald object of (deel)collectie naar het museum

In samenwerking met:





# Proces

## *Fase 2 - Uitvoering*

**Stap 4:** Ken waardescores toe en onderbouw ze met argumenten

Met een goede voorbereiding zal de uitvoering gemakkelijker verlopen.

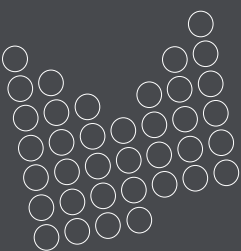
### **MAAR**

Het blijft een langdurig proces. Neem de tijd en geef jezelf de ruimte om de objecten ook fysiek te beoordelen.

Dialogoog is wenselijk tijdens het proces, maar blijf de gedefinieerde doelen, waarden, criteria etc. in het oog houden!

In samenwerking met:





# Proces

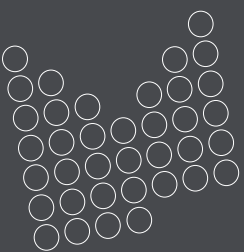
## *Fase 3 – Verwerking en besluit*

- Met de waardering kunnen nu de besluiten genomen worden zoals in de doelstelling is aangegeven.
- Leg alles goed vast, communicatie met externen is vaak erg belangrijk. Een samenvattend rapport kan hierbij helpen.
- Betrek waar nodig deskundige partijen bij het maken van een vervolgplan

**Stap 5:** Verwerk de waarderingsgegevens in een rapport dat antwoord geeft op je vraagstelling

**Stap 6:** Maak een actieplan voor verdere stappen

**Stap 7:** Leg de resultaten van de waardering vast in je collectieregistratie systeem



# Enkele valkuilen

- Als niet duidelijk is wie binnen het proces welke taak heeft, wie beslissingen neemt of wat de verwachtingen zijn kan dit voor frustratie zorgen. Organiseer een keukentafelgesprek zelfs nog voor het proces 'officieel' begint om enkele verwachtingen en twijfels open en luchtig te kunnen bespreken.
- Het overzicht behouden is een hele uitdaging. Deel waar nodig taken en collecties in kleinere delen op om het proces te vereenvoudigen en stel eventueel 'tussendoelen'.
- Emoties zullen vaak in de gesprekken sluipen. Begrijpelijk, maar ook een drempel. Probeer de criteria voor de waardering zo goed mogelijk vast te houden en schakel indien nodig een neutrale partij in.
- Wees niet bang om hulp in te schakelen als je er niet meer uitkomt. Er is veel kennis en informatie beschikbaar, maar daar gerust gebruik van!



# Ondersteuning, advisering en informatie

## Ondersteuning en advisering

Museumfederatie Fryslân

Fan 'e Souder

Vliegende Brigade

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Adviserend, informierend

### [Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – collectiewaarderen](#)

Algemene landingspagina met onder andere download-link voor de Museale Weegschaal

### [Webpagina Fan 'e Souder](#)

Documenten voor handvatten bij het waarderingsproces en extra informatie over het project.

### [Landingspagina Verdrag van FARO – Participatief waarderen](#)

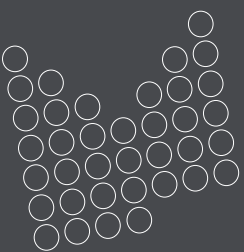
Focus op samenwerkingsprojecten, maar veel inspiratie en informatie over 'co-waarderen'.

### [Faro: Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed - collectiewaarderen](#)

Veel links naar alternatieve waarderingsmethoden en voorbeelden

In samenwerking met:

STICHTING  
ERFGOED  
& PUBLIEK

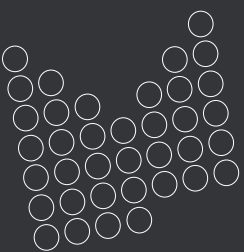


# Afsluitend

- Waarderen is een uitgebreid proces, neemt tijd in beslag en vereist goede samenwerking, maar het is ook zeer belangrijk. Schakel hulp in wanneer nodig
- Afstoten hoeft niet altijd het doel te zijn van waarderen. Je kan bij een project ook waarde maken of verhalen naar boven brengen, de gemeenschap samenbrengen door het delen van die verhalen.
- Dieuwertje geeft voorbeelden in haar presentatie.

In samenwerking met:





# Vervolg Fan 'e Souder

- 4 Kennisbijeenkomsten rondom verschillende thema's
- Lancering website Noorderstruun

## Data programmaonderdelen Fan 'e Souder

1. Waarderen van Friese klokken/ 20 september 2023 / Museum Heerenveen
2. Waarderen van keramiek/ 15 november 2023
3. Waarderen van landbouwgereedschappen/ 14 februari 2024
4. Themabijeenkomst over herkomst/ 17 april 2024

In samenwerking met:

